

Zeytinburnu Tıbbî Bitkiler Bahçesi

MURAT DİNÇER ÇEKİN

FOTOĞRAFLAR: İSMAIL KÜÇÜK

ASLINDA bütün bitkilerin tıbbî değeri vardır, çünkü insan kanında demir taşıyan kırmızı kan molekülleri, bitkilerde magnezyum taşıyan yeşil klorofil moleküllerinin saldığı oksijene muhtaçtır. Ancak “tıbbî bitki” denince tedavi değeri bilinenler kastedilmektedir. Yeryüzünde yirmibini, Anadolu’da bini aşkın bitkinin tıbbî özelliği dolayısıyla kullanılageldiği söylenebilir. Hâlen tıbbî özelliği bilinmeyen pek çok bitkinin ve keşfedilecek yeni bitkilerin gelecekte tıbbî amaçla kullanılacağını öngörebiliriz.

TIBBİ BITKİ BAHÇELERİ

Avrupa’da ilk akademik botanik bahçeleri tıp ve eczacılığın büyük ölçüde bitkilere dayandığı XVI. yüzyılda kurulduğu için koleksiyonları da tıbbî bitki

ağırlıklıydı. XVII. yüzyılda botanik tıptan bağımsız bir disiplin hâline geldi. XVIII. yüzyılda Linnaeus’un bitkilerin cinsel organlarını ölçü olarak geliştirdiği yeni sınıflama ve adlandırma sistemi – metrik sistemin pek çok yerel ölçü birimini ortadan kaldırması gibi tabiatı “sadeleştirdi”. XIX. yüzyılda koloni ülkelerde yapılan flora keşif gezileri o ülkelerde botanik bahçeleri kurulması ve Avrupa’daki botanik bahçelerinin genişlemesiyle sonuçlandı. Türkiye’de ilk botanik bahçesi 1839’da Tıbbiye ile birlikte Galata Sarayı’nda kurulmuş, Tıbbiye Haydarpaşa’ya taşınınca orada da bir botanik bahçesi kurulmuştur. Bugün dünyada yıllık yaklaşık yüzellimilyon ziyaretçi çeken binsekizyüz civarındaki botanik bahçesinden küçük bir kısmı tıbbî bitki bahçesi olarak tanzim edilmiştir.

KURULUŞ

2000 yılında Zeytinburnu Belediyesi, yeni kurulmuş olan Merkezefendi Geleneksel Tıp Derneği’nin katkısıyla, mesir macununu terkip eden Merkez Efendi’nin kabrinin de bulunduğu Merkezefendi Mahallesi’nde ilk geleneksel tıp festivalini düzenledi. Aynı mahallede 2003 yazında temeli atılan ve 2005 baharında açılan Zeytinburnu Tıbbî Bitkiler Bahçesi (ZTBB) Türkiye’de tıbbî bitkiler için kurulmuş, faal olan ilk botanik bahçesi. Proje belediye ve dernek işbirliği ile yürütölüyor.

HEDEFLER

Zeytinburnu Tıbbî Bitkiler Bahçesi akademik bir botanik bahçesinin hedeflerini taşıyor: Bitkileri araştırmak, üretmek, yeni bitkilerin tutunması ve yayılmasına fırsat vermek, tehdit

altındaki bitkileri korumak, biyo-çeşitliliği geliştirmek, halkın bitkileri tanınmasını sağlamak ve kültüre almasını teşvik etmek, rekreasyon alanı oluşturmak. ZTBB özel olarak tıbbî bitkilere dikkat çekmeyi, tıbbî floradan faydalanma konusunda katkı sağlamayı, tıbbî bitkilerin yetiştirilmesini, etkin ve güvenli kullanımlarını öğretmeyi hedefliyor.

KOLEKSİYONUN OLUŞUMU

Öndört dönüm üzerine kurulu Zeytinburnu Tıbbî Bitkiler Bahçesinde şu anda 700 civarında tıbbî ve ıtrî (kokulu - aromatik) bitki yetiştiriliyor. Bitkileri seçerken Anadolu'da yetişenlere ve monografisi olanlara öncelik veriliyor. Tabiatın, güvenilir kurum ve üreticilerden veya bağışlar, bitki ve etnobotanik bilgi toplamak için yapılan flora gezileri ve tohum takas şenlikleri yoluyla temin edilen tohum ve fidelerin bahçedeki iklim ve toprak koşullarına uyumu için çalışılıyor.

FLORA GEZİLERİ

Kırsal bölgelerde bitki türlerinin yerlerini ve geleneksel kullanımlarını bilen insanlar, bu bitkileri ve bilgileri kaçırmaya çalışan biyokorsanlarla karşı karşıya kalabiliyor. Yerel halk, yüzyıllardır kullandığı ama kayıt altına almadığı bitkileri, gen şifreleri çözülmüş, etkileri ve üretim biçimi patentlenmiş ilaçlar halinde satın almak zorunda kalıyor. Flora gezileri bu farkındalığı yaratmak açısından da önem taşıyor.

TOHUM TAKASI

Yerel tohumların binlerce yıldır yaşadıkları toprağın yapısına, birlikte yaşadıkları bitki ve hayvanlara, iklim değişikliklerine ve hastalıklara uyum sağlaması, dayanıklı ve besleyici olmalarını, suya, gübreye ilaca az ihtiyaç duymalarını sağlar. Tek tip tohumların yayılması biyoçeşitliliğin kaybolma-

sına, bitkilerin mineral ve vitamin düzeylerinde gerilemeye sebep olur. ZTBB düzenlediği veya katıldığı tohum takas şenlikleriyle yerel tohumların yaşatılmasına katkı sağlıyor.

BAHÇE DÜZENİ

Bahçemizde her bitki kendisi için uygun ada-parsele yetiştiriliyor. Tropik ve subtropik iklimlerden gelen bitkiler büyük serada yer alıyor. Ayrıca bir üretim serası bulunuyor. Ada-parSELLER dışında soğanlı bitkiler alanı, alçak tünel, kaya bahçesi, sebze alanı, fidanlık bölümleri var. Bahçede sentetik gübre, herbisit ve pestisit kullanılmıyor, bitki atıkları (kompost) doğal gübre olarak değerlendiriliyor, bitki zararlılarına karşı doğal çözümler uygulanıyor. Bitkiler damlama ve yağmurlama yöntemleriyle sulanıyor.

Bahçemizde tek ve çift katlı iki tane otantik ahşap Karadeniz evi var ve atölye çalışmalarını için kullanılıyor. Seminer salonları ve ihtisas kütüphanesi ana binada. ZTBB ekibi, yönetici hekim, biyolog, ziraat mühendisi, tıbbî aromatik bitkiler ve bahçe ziraati teknikerleri, bahçıvanlar ve yardımcı personelden oluşuyor.

HERBARYUM - LABORATUVAR

Bitkilerin tıbbî amaçla kullanılan kısımları hasat edilip kurutma odasında kurutuluyor, paketlenip dondurucuda bekletiliyor, etiketleniyor ve kullanıma hazır, drog dolaplarında muhafaza ediliyor. Çiçekli halde toplanan bitkiler pres yapılarak kurutuluyor, özel kartonlara yapıştırılıyor, dondurucuda bekletiliyor, etiketleniyor ve teşhis için referans teşkil üzere herbaryumda (kurutulmuş bitki koleksiyonu) yerini alıyor. Laboratuvarında bitkilerin morfoloji ve anatomileri inceleniyor; uçucu ve sabit yağ elde ediliyor; tentür, merhem, krem, parfüm, kolonya, sabun yapılıyor; kefir üretiliyor; bitki zararlılarına karşı bitki özleri hazırla-

nıyor. Herbaryum ve laboratuvarından hem personelimiz hem stajyer ve kursiyerlerimiz faydalanıyor.

GÜNEŞ SAATI - TABİAT TAKVİMİ

Hem çocuklara hem büyüklere tabiat-taki döngüyü hatırlatan güneş saati ve tabiat takvimi bahçemize özgü, orijinal bir yapı. Güneşin günboyu ve aylık hareketini güneş saatinden, hayvanların, bitkilerin ve havanın yılın hangi haftasında nasıl hareket ettiğini takvimden takip etmek mümkün. Yapı, yeryüzü-

nün gökyüzü ile ilişkisini hatırlamak açısından eğitici bir rol oynuyor.

HAYVAN BARINAĞI - KOVANLAR

Özellikle çocukların tabiatı bir ekosistem olarak görmeleri için hayvanları tanımaları önem taşıyor. Bahçeye hayvanları görmek için gelen çocuklar zamanla bitkilerle de tanışıyor. ZTBB hayvan barınağında ziyaretçileri tavuşkuşları, sülünler, bıldırcınlar, ördekler, kazlar, hindiler, horozlar, tavuklar, Tokat tavukları, Çin tavukları, tavşanlar,

kediler, su kaplumbağaları, güvercinler karşılıyor. Bahçedeki bitki çeşitliliği arıların yüksek kalitede bal yapmasına imkân veriyor. İsteyen ziyaretçilerimiz tahlili yapılmış bu baldan alabiliyor.

ZİYARET

Ziyaretçiler etiketler yoluyla bitkileri tanıyabiliyor, bitkinin hangi bölümlerinin tedavi edici olduğunu ve başka hangi amaçla kullanıldığını öğrenebiliyor. Arzu eden ziyaretçilerimiz de telefonlarına ilgili programı indirip,

etiketlerin büyük bölümünde yeralan QR kodunu okutarak ayrıntılı ve sesli bilgi alabiliyor. Tıbbî bitkilerle ilgili her konuda personelden doğrudan veya telefonla bilgi almak mümkün. Bahçe her gün gezilebiliyor, her kademedeki okullar ve özel gruplar randevu almak suretiyle rehberli tur yapabiliyor.

STAJ İMKÂN LARI

Bahçede staj yapmak isteyen biyoloji, biyomühendislik, eczacılık, ziraat mühendisliği, peyzaj mimarlığı, kimya

mühendisliği, coğrafya, tıbbî ve aromatik bitkiler, bahçe ziraati, organik tarım, seracılık, peyzaj teknikerliği ve ilgili diğer bölümlerin öğrencileri internet üzerinden başvuru yapıyor ve kontenjan dahilinde olumlu cevap alıyorlar. Stajyerlere staj dönemi boyunca her gün bahçe, laboratuvar, sera ve seminer salonlarında eğitimler veriliyor. Teknik geziler yapılıyor. Tıbbî bitkilerin tanınması, yetiştirilmesi, hasadı, herbaryum örneği hazırlama, drog hazırlama ve saklama, etken

madde grupları ve etkileri gibi konularda donanımlı hale gelen stajyerlerimizden bir kısmı ZTBB referansı ile ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından istihdam ediliyor.

GÖNÜLLÜ BAHÇIVANLIK

Zeytinburnu Tıbbî Bitkiler Bahçesi'nde gönüllü bahçıvanlık, daha önce toprak ve bitkilerle yakından tanışma fırsatı bulamayanlar için hem tabiata yakın olma, hem zirâî konularda teknik bilgi ve pratik beceri kazanma imkânı veriyor. Esnek çalışma saatleri içinde bireysel veya grup olarak çalışmaya katılan her yaşta gönüllülerimiz, sulama, budama, fide dikme, çok yıllık otsuları çoğaltma, hastalık ve zararlıları doğal yollarla kontrol altına alma, kümes hayvanlarına ve barınaklarına bakım yapma gibi birçok işte personelle birlikte çalışıyor, bitki çeşitliliği, tohumların korunması, bitki üretim teknikleri, hasat ve sonrası ile ilgili interaktif eğitim alıyor. Gönüllülerimizin bir kısmı bahçemizden gördükleri teşvikle tarlasında, bahçesinde veya balkonunda tıbbî bitki yetiştiriciliğine başlıyor.

TEZ VE PROJE DESTEĞİ

Bahçemiz bugüne kadar onlarca üniversite öğrencisine tez desteği, ilköğretimden üniversiteye kadar yüzlerce öğrenciye proje desteği, pek çok okula eğitim verdi. Çeşitli üniversitelerden öğretim elemanları ve öğrenciler ihtiyaç duydukları tohum, fide, drog ve herbaryum örneğini bahçemizden temin ettiler.

SAĞLIK ÇEVRE OKULU®

Sağlık Çevre Okulu® adı altında yürüttüğümüz seminerler, atölye çalışmaları ve çocuk programlarının amacı, eğitime katılanların hem daha doğal yaşayarak sağlıklarını ve çevrelerini korumaları, hem de ev tıbbi seminerlerinde olduğu gibi, uygun hâllerde, profesyonel sağlık sistemine yüklenmeden evde doğal ve basit sağlık çareleri üretmeleri. Eğitimlerin istihdama da katkıları oluyor. Bahçemizde aldıkları eğitimden sonra uygun iş bulan veya iş kuran kursiyerlerimiz oldu.

Fitoterapi, Aromaterapi gibi bazı konularda hekimlere, eczacılara yönelik özel eğitimler de düzenlenmekle birlik-

te, eğitimin mümkün merite herkese ulaşabilecek kapsamda olmasına dikkat ediliyor. Bahçede bugüne kadar açılmış eğitimler şunlar:

Ev Tıbbi Fitoterapi, Aromaterapi, Aromaterapi 2, Tıbbî Bitkiler Kimyası, Nefes Çalışması, İlkyardım Masajı, Masajterapi, Tetik Nokta Masajı, Doğal Doğum, Yenidoğan ve Anne Bakımı, Osmanlı Tıbbında Bitkiler, Osmanlı Koruyucu Tıbbi

Bakım Doğal Güzellik, Doğal ve Kişisel Bakım, Doğal Kozmetik, Fitokozmetik, Doğal Sabun, Dekoratif Sabun, Güzellik Otları, Doğal Parfüm, Doğal Tarifler, Kil ile Tedavi;

Bitkiler Bitki Tanıma ve Yetiştirme, Ayın Tıbbî Bitkisi, Bitki Özünü Değerlendirme, Bahçe Düzenleme, Balkon Bahçeciliği, İçmekân Süs Bitkisi Bakımı, Çim Bitkilerini Yetiştirme, Tohum Saklama, Gübreleme Teknikleri, Kompost, Doğal Yolla Bitki Koruma, Haşereden Doğal Korunma, Permakültür, Bitkilerle Çevre Temizliği, Mantarlar, Bergamot, Uçucu Yağ Bitkileri, Uçucu Yağ Taşı, Bitkisel Lifli Tekstil Bakımı, Etnobotanik, Flora ve Fauna Keşfi, Geri Dönüşüm;

Gıdalar Arıcılık, Tıbbî Çaylar, Tıbbî Macunlar, Gerçek Ekmek, Doğal Reçel, Doğal Sirke, Doğal Turşu, Şerbet ve Hoşafklar, Buğday Çimi ve Şırası, Baharat Bitkileri, Hardaliye, Otlardan Soslar, Yenilebilir Çiçekler, Bitkisel Enerji İçecekleri;

Sanat Bitki Fotoğrafçılığı, Temel Bitki İllüstrasyonu, İleri Bitki İllüstrasyonu, Bonsai, Bitkilerle Tablolar, Terrarium, Doğal Boyama, Çiçek Açan Çantalar, Defter Yapımı, Ahşap Oyuncak, Origami, Renk bilim, Taş Boyama;

Çocuklar (8-12 yaş) Köşe Bucak Börtü Böcek, Beş Duyumuzla Bitkiler, Bitkilerin Sırları, Bitki Ekimi, Besin Piramidi, Besin Zinciri, Böceklerle Yakın Bakış, Mercék Altında Canlılar, Hava ve İklim, Güneş Ocağı, Güneş Saati, Ekolojik Ev, Mini Bahçe Kurma, Terrarium, Kuş Evi Yapımı, İnsan Vücudu Tiyatrosu, Çevreci Robotlar, Çevreci Kalemlikler, Ahşap Oyuncak, Atıklar Geri Dönüyor, Doğada Hayatta Kalma, Kaşıktan Bebekler, Origami;

Çocuklar (3-7 yaş) Minik Eller Toprağa, Kuş Kurabiyesi, Saksı Korulukları, Süslü Kitap Ayraçları, Slime

Çiçek Yapımı, Parmak Kukla.

Çocuklar için Köşe Bucak Börtü Böcek® adıyla yapılan çalışma TÜBİTAK Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları Programı içinde yer aldı. Her yıl yirmi kadar okulla Minik Eller Toprağa Atölyesi yapılıyor. Bugüne kadar yaklaşık bin öğrenci ektikleri bitkileri büyüttü.

YAYINLAR

Bahçemizin kitapları üç dizi halinde yayınlanıyor: Tıbbî bitkiler, tıp tarihi ve tıp klasikleri. İlk iki dizide çıkan kitaplar

Zeytinburnu Tıbbî Bitkiler Bahçesi - I. cilt (ikiyüz bitkinin fotoğraflı kısa monografisi), *Bitkilerle Tedavi Sempozyumu* (ZTBB'nin 2010 yılında düzenlediği sempozyumun bildirileri), *Köşe Bucak Börtü Böcek* (Braille alfabesi ile de basılan çocuk kitabı), *Tıp Tarihi, Osmanlı Sağlık Kurumları* (ZTBB'nin 2007 yılında düzenlediği panelin metinleri), *Merkez Efendi, I. Sağlık Tarihi ve Müzeciliği Sempozyumu*, *II. Sağlık Tarihi ve Müzeciliği Sempozyumu* (ZTBB'nin 2015 ve 2016 yıllarında düzenlediği sempozyumların bildirileri).

Başta eski Osmanlıca yazmalar olmak üzere klasik tıp kitaplarının transkripsiyonu yapılarak günümüz diline kazandırılması yüzyıllar önce geçerli tıbbî yaklaşımı anlamamızı sağlaması dışında, eskiden kullanılan ve çoğu günümüzde de varolan tıbbî bitkilerin izini sürmek, geleneksel kullanımlarını öğrenmek, etnobotanik derlemelerle kıyaslamak ve yeni araştırmalara yol açmak açısından önemli. Bu diziden çıkan kitaplar, *Yâdigâr*, *Terceme-i Cedîde*, *Müntehab*, *Kemâliyye*, *Neşâti Yağî*, *Musa bin Hamon*, *Tabibin Ahlâkı/Bir Saatte Şifa*. Yedi sayı çıkan *Sağlık Çevre Kültürü* dergisi de dahil olmak üzere yayınların büyük kısmını web sayfasından indirmek mümkün.

GELENEKSEL TIP FESTİVALİ

Dünya nüfusunun önemli bölümü modern tıba ulaşamadığı, pahalı, gereksiz, etkisiz veya zararlı bulduğu için başta tıbbî bitkiler olmak üzere yerel ve doğal miraslarından faydalanıyor. Bu noktadan yola çıkarak 2000 yılından bu yana her yaz başında düzenlenen Geleneksel Tıp Festivali'nin tıbbî programı, Zeytinburnu Tıbbî Bitkiler Bahçesi tarafından yürütülüyor. Festival Merkez Efendi'nin başlattığı geleneğin devamı olarak mesir macunu saçımı ile başlıyor. Her yıl tıp tarihi ile ilgili farklı bir temanın işlendiği, kitabı da yayımlanan bir sergi açılıyor. Festival boyunca seminerler, atölye çalışmaları

ve çocuk programları gerçekleştiriliyor ve seminer metinleri daha sonra kitaplaştırılıyor. Festival alanında kurulan fuar da doğal ürün üreticisi firmaların satış stantları yer alıyor. Konserler, mevlevihânedede sema âyini, gösteriler ve geleneksel yemek yarışması da festivalin diğer faaliyetleri arasında.

TIBBİ BITKİ DANIŞMANLIĞI

Bitkilerde birçok kimyasal birbirlerini destekler veya birbirlerinin yan etkisini azaltır biçimde hareket ettiği için dozunda ve düzenli olmak şartıyla bitkilerin tedavide kullanılması faydalı ancak sentetik ilaç yerine bitkisel ilaç kullanmakla tedavi doğal hâle gelmiş olmuyor. Bitkiler gübre, pestisit,

herbit ve emdikleri toksik maddeler yüzünden doğal halde kalmayabiliyor. Ayrıca hastalık tablosunu oluşturan belirtiler ve bulgular bazen organizmanın iyileşme, denge bulma çabasının sonucu olduğu için, zihin ve yaşama değişikliği yaparak "kendiliğinden iyileşme"ye fırsat vermek en doğal yol olabilir. Mesele, ne zaman sentetik ilaç, ne zaman bitkisel ilaç kullanmak, ne zaman hiçbir şey kullanmamak gerektiğini bilmek, bitkilerin mucizevi etkisi kadar, organizmanın şifa gücünü dikkate almak.

Tabiatın elde edilen birçok tıbbî bitkinin 'vahşi toplama' ve şehirleşme yüzünden tükenme tehlikesi altında bulunması, ülkemizde tıbbî bitki tarımının çok yetersiz olması, bitkilerin etken maddeden fakir zamanlarda hasat edilmesi, etken madde kaybı olacak şekilde kurutulması, sıcaklık-nem-ışık isteklerine göre saklanmaması, bu işlemlere müsait ortamda tutulması,

işleme tesisi yetersizliği yüzünden ham olarak ve gerçek değerinin çok altında ihraç edilmesi, zamanında tüketilmemesi, doğru isimle satılmaması gibi problemler yanında bir de sentetik ilaç karıştırdıkları mamülleri "bitkisel ürün" diye satanlar var. Zeytinburnu Tıbbî Bitkiler Bahçesi, "bitkilerin suyunun çıkarıldığı" bir zamanda, başvuran kişileri doğru yönlendirmeye, eğitim faaliyeti ve medya yoluyla kamuoyunu bilgilendirmeye çalışan bir kılavuz niteliği taşıyor.

KURUMLARA VE KİŞİLERE DESTEK

Zeytinburnu Tıbbî Bitkiler Bahçesi'nden bitki fideleri, bitkisel ilaçlar, kefir, bal, aromaterapik uçucu ve sabit yağlar ile hidraller temin edilebiliyor.

Bahçemiz yurdun farklı yerlerinde benzer projelerin hayata geçirilmesi için danışmanlık ve materyal yardımı yapıyor. Bugüne kadar üniversite, enstitü, merkez, botanik bahçesi, belediye, park,

müze, millî saray ve köşk gibi pek çok kuruma tohum, fide, ilaç, herbaryum, personel ve danışmanlık desteği verdi. Orman ve Su İşleri Bakanlığı'na bağlı Afyonkarahisar Tıbbî ve Aromatik Bitkiler Merkezi'ne projelendirilmesinden itibaren danışmanlık ve materyal desteği sağladı. Hekimler için Sağlık Bakanlığı onaylı sertifika eğitimi yapan Bezmîâlem Fitoterapi Eğitim, Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin kurulması projesinde paydaş olarak yer aldı. Fitoterapinin yaygınlaşması ve sağlık sistemimizin parçası hâline gelmesi, reçete edilebilecek standardize bitkisel ürünler imâl edilmesi konusunda çaba gösterdi.

Zeytinburnu Tıbbî Bitkiler Bahçesi Türkiye'de tıbbî bitkilerle ilgili çalışmalar konusunda bir dönüm noktası oluşturuyor. Gelecekte de birçok yeni çalışmaya vereceği ilhamla önemini koruyacak.

BİR RESİM OLARAK ZEYTİNBURNU TIBBİ BİTKİLER BAHÇESİ

Tıbbî ve Aromatik Bitki Resimleri Projesi Dünya sanat tarihinde önemli bir yer tutan klasik Türk sanatlarının değişen dünya şartlarında varlığını sürdürübilmesi için, yozlaşmadan yenilenmesi, teknik ve estetik değerler doğrultusunda gelişmesi gerekiyor. Geçmişte olduğu gibi günümüzde de bu sanatlar en güzel ve en doğru biçimleriyle ülkemizde icra ediliyor. Üsküdar'da bulunan Klasik Türk Sanatları Vakfı da, 2008 yılında klasik Türk sanatlarını desteklemek, nitelikli üretimle geliştirmek, yaygınlaştırmak, doğru tanıtmak ve gelecek nesillere doğru şekilde aktarmak amacıyla kuruldu. Vakıf, sanatçıları destekleyip yeni ustalar yetiştirmeyi ve geçmişle gelecek arasında sağlam bir köprü olmayı hedefliyor.

Klasik Türk Sanatları Vakfı "Bilimsel Bitki Resmi" branşı proje grubu, eğitimcileri Hülya Korkmaz ile Zeytinburnu Tıbbî Bitkiler Bahçesi ile Aromatik Bitki Resimleri Projesi doğdu. Hülya Korkmaz'ın yürütücü olduğu proje, belirli zaman aralıklarında yapılan bahçe ziyaretleriyle devam ediyor. Bahçede süren alan çalışmaları; canlı ve çizilebilir durumda olan bitkilerin uzman yetkililer tarafından belirlenmesi, grup ressamlarının önce canlı bitki örneğinin genel görüntüsünü ve meyve, çiçek gibi bölümlerini kesitleriyle birlikte eskiz olarak çalışması, daha sonra bunu bir kompozisyon içinde orijinal esere dönüştürmesi şeklinde ilerliyor. Resimler bitkinin bütün özelliklerini yansıtıyor ve arşiv niteliği taşıyor. Proje grubunun hedefi, çalışılan resimler belirlenen sayıya ve yeterliliğe ulaş-

tıktan sonra, bu eserleri kitap olarak bilimsel kaynağa dönüştürmek ve sergilerle kamuoyuna sunmak.

Usta nature-morte (ölü tabiat) ressamları çizdikleri, boyadıkları eserlerin ölü bir tabiatı resmetmediğini söylerler. Dalından koparılmış bir meyveyi veya çiçeği çizdikleri zaman ona bahşedilmiş canın yokluğa karıştığını düşünmezler. Zeytinburnu Tıbbî Bitkiler Bahçesi'ndeki bitkileri bu derece 'canlı' resmeden sanatkar arkadaşlarımız da aynı hisleri taşıyor.

ZEYTİNBURNU TIBBİ BİTKİLER BAHÇESİ

Merkezefendi Yeniçiftlik yolu 1. Zeytinburnu İstanbul
0212 664 41 55 | 0533 206 23 38
<http://ztbb.org> | bilgi@ztbb.org
<https://www.facebook.com/zeytinburnutbb>
<https://twitter.com/zeytinburnutbb>
<https://www.instagram.com/zeytinburnutbb>

Ersin Şimşek

Basella alba L. [Basellaceae]

Malabar ıspanağı Indian spinach ❖ Çok yıl yaşar. ❖ Kök ve yaprakları yenir. ❖ Meyvelerinden kırmızı boya elde edilir; kozmetikte kullanılır. ❖ Kökleri ve çiçekli gövdesi tedavide kullanılır.

Ayfer Banaz Eski

Vitex agnus-castus L. [Lamiaceae]

Hayıt, Acı ayıt, Beşparmakotu Chaste tree, Hemp tree ❖ Süs bitkisi olarak yetiştirilir. ❖ Çiçekleri hoş, meyveleri keskin kokuludur. ❖ Dalları sepet yapılıdır. ❖ Bütününden sarı boya elde edilir. ❖ Meyveleri tedavide kullanılır.

Berna Anaoğu

Liquidambar orientalis Mill. [Altingiaceae]

Siğla ağacı *Oriental sweet gum* ¶ Gdesinden elde edilen reğeneden (siğla yağı) parfümeri ve kozmetikte faydalanılır; mumya yapımında kullanılmıştır; kabuğu tütsü olarak mabetlerde kullanılır; dış parazitlere etkilidir. ¶ Haşerata karşı kullanılır. ¶ Reğine ve gövde kabuğu tedavide kullanılır.

İdil Akalın

Pelargonium peltatum (L.) L'Hér. ex Aiton [Geraniaceae]

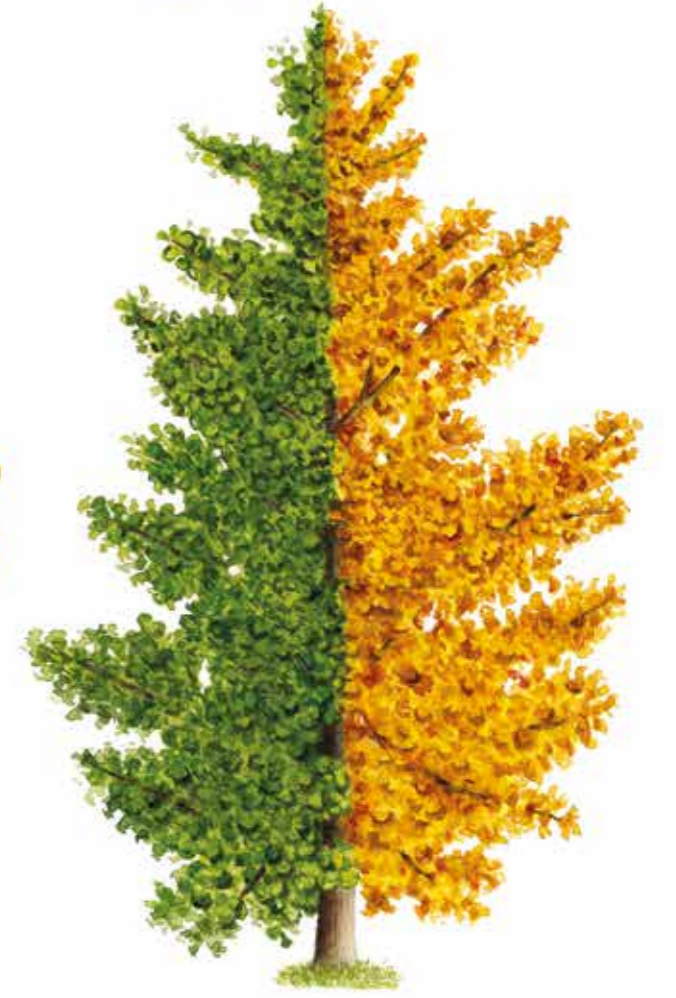
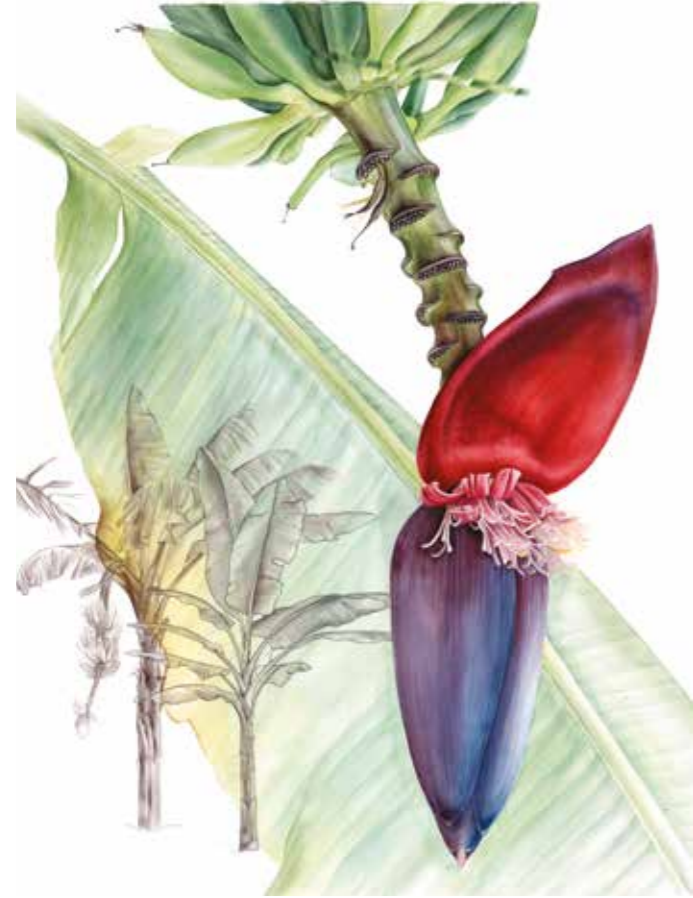
Sakız sardunyası *Ivy-leaved geranium* ¶ Süs bitkisi olarak yetiştirilir. ¶ Bir yıl yaşar. ¶ Yaprakları keskin kokuludur. ¶ Taç yapraklarından mavi boya elde edilir. ¶ Çiçekli gövdesi tedavide kullanılır.

Oya Horoz

Ginkgo biloba L. [Ginkgoaceae]

Ginkgo, Mabet ağacı, Kutsal ağaç, Ginkgo, Temple tree, Maidenhair tree ¶ Süs bitkisi olarak yetiştirilir. ¶ Yeryüzünün bilinen en eski ağacıdır. ¶ Mabet avlularına dikilmiştir. ¶ Meyveleri bulandırıcı kokuludur. ¶ Yaprakları tedavide kullanılır.

Nihan şişli

Musa x paradisiaca L. [Musaceae]

Muz, Banana ¶ Tarımı yapılır. ¶ Meyveleri yenir. ¶ Yaprak liflerinden ip ve hasır yapılır. ¶ Kök ve meyveleri tedavide kullanılır.

Bahar Bilgen

Physalis alkekengi L. [Solanaceae]

Gveyfeneri *Winter cherry, Cape gooseberry* ¶ Çok yıl yaşar. ¶ Olgunlaşmış meyveleri yenir. ¶ Zehirlidir! Yaprak, meyve ve tohumları tedavi için uygun dozda kullanılır.